

Finanční výbory obcí

(Veškeré níže uvedené paragrafy jsou ze zákona č. 128/2000 Sb. o obcích. Text kurzivou je doplněním ke znění zákona)

§ 117 odst. 1

Zastupitelstvo obce může zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. Svá stanoviska a návrhy předkládají výbory zastupitelstvu obce.

§ 117 odst. 2

Zastupitelstvo obce zřizuje vždy finanční a kontrolní výbor.

Tyto dva výbory musí být zřízeny vždy, a to ve všech obcích. V opačném případě jde o porušení zákona.

§ 117 odst. 4

Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva obce; to neplatí, jde-li o předsedu osadního výboru.

Předsedou výboru finančního musí být člen zastupitelstva. Ostatní členové výboru být členem zastupitelstva obce nemusí. Ač zákon hovoří o předsedovi, je vhodné určit též místopředsedu výboru, který bude zastupovat předsedu výboru a vést výbor v jeho nepřítomnosti.

§ 118 odst. 1

Výbor plní úkoly, kterými jej pověří zastupitelstvo obce. Ze své činnosti odpovídá výbor zastupitelstvu obce.

Zde je potřeba zdůraznit především vztah zastupitelstvo-výbor. Kromě zákonných úkolů pro výbory (o kterých bude řeč níže), jim další úkoly může zadávat pouze zastupitelstvo a naproti tomu výbory se zodpovídají a své závěry předkládají zastupitelstvu.

§ 118 odst. 2

Počet členů výboru je vždy lichý. Výbor se schází podle potřeby. Usnesení výboru se vyhotovuje písemně a podepisuje je předseda výboru.

Lichý počet členů výboru je povinný z toho důvodu, aby při hlasování o usneseních nedocházelo k patovým stavům, kdy je stejně členů pro a stejně proti návrhu. Zákon nestanoví, jak často se má výbor scházet. Je však vhodné, aby se výbor scházel minimálně jednou mezi zasedáními zastupitelstva a následně na zastupitelstvu podal zprávu o své činnosti. Je-li to účelné, je možné stanovit ověřovatele zápisu se zasedání výboru a ten podepisuje zápis spolu s předsedou výboru.

§ 118 odst. 3

Usnesení výboru je platné, jestliže s ním vyslovila souhlas nadpoloviční většina všech členů výboru.

V případě, že se nesejde nadpoloviční většina členů výboru, nemůže výbor přijímat usnesení. V případě, že se sejde sudý počet členů a pro i proti návrhu je stejný počet členů výboru, není usnesení přijato. Hlas předsedy výboru platí stejně jako hlasy ostatních členů.

§ 119 odst. 1

Finanční a kontrolní výbory jsou nejméně tříčlenné. Jejich členy nemohou být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu.

Výbory musí mít nejméně tři členy. Nad tento limit mohou mít libovolně více členů, pouze musí být zachován lichý počet.

§ 119 odst. 2

Finanční výbor:

- a) provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce,
- b) plní další úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo obce.

Výbor finanční je oprávněn (i bez konkrétního úkolu od zastupitelstva) kontrolovat hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. De facto se dá říci, že finanční výbor může kontrolovat jakékoliv oblasti, ve kterých je nakládáno s majetkem či finančními prostředky obce.

V prvé řadě se jedná o hospodaření samotné obce. V rámci kontroly hospodaření obce však finančnímu výboru nepřísluší nahlížet do některých dokumentů. Jedná se např. o mzdovou oblast. V této oblasti může výbor kontrolovat tzv. hrubá čísla – např. nebyl-li překročen rozpočet na mzdy, apod., ale nepřísluší mu nahlížet a kontrolovat osobní spisy konkrétních zaměstnanců, mzdové údaje, apod.. Tato pravomoc přísluší pouze starostovi obce, který plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele, případně tajemníkovi obecního úřadu a pak dalším orgánům kontrolujícím pracovněprávní agendu – např. inspektorátům práce. Pokud by se např. mzdové údaje konkrétních osob dostaly do rukou třetím osobám (i členům výboru) mohlo by se jednat o porušení práva na ochranu osobních údajů či až o trestněprávní jednání.

Další oblast, kterou je finanční výbor oprávněn kontrolovat je oblast veřejné finanční podpory (zejména dotací), která se poskytuje z rozpočtu obce třetím osobám. Finanční výbor může kontrolu provést doslova od „A do Z“, čili od žádosti o dotaci až po její vyúčtování a kontrolu na místě samém.

Další oblastí působnosti finančního výboru je kontrola zřízených příspěvkových organizací (zpravidla se bude jednat o základní či mateřské školy). Ač zákon o obcích u finančního výboru výslovně tyto organizace nezmiňuje, je třeba si uvědomit, že příspěvkové organizace hospodaření s majetkem obce (který jí byl svěřen) a s finančními prostředky obce (které jí byly dány právě formou příspěvku, případně formami jinými). Takže i tato oblast bezesbytku spadá po kontrolu finančního výboru obce.

Kontrolu příjemců dotací a příspěvkových organizací je výbor finanční oprávněn činit i bez konkrétního usnesení zastupitelstva, a to přímo na základě zákona. Je třeba připomenout, aby se oblast kontroly příjemců dotací a příspěvkových organizací nezaměřovala s výkonem finanční kontroly podle zákona č. 320/2001. Tuto finanční kontrolu mohou a musí činit pouze zaměstnanci obce a za její výkon zodpovídá za ni starosta obce.

Mimo vymezené oblasti je dále finanční výbor oprávněn plnit veškeré další zákonné úkoly, kterými ho pověřil zastupitelstvo obce.

Kromě funkce kontrolní plní finanční výbor i funkci iniciativní. Zejména tak, že podává zastupitelstvu návrhy, připomínky, před-projednává materiály do zastupitelstva, které se vztahují k působnosti výboru. Tyto další aktivity výboru je vhodné konkretizovat v jednacím řádu zastupitelstva či v jednacím řádu výboru.

§ 119 odst. 4

O provedené kontrole výbor pořídí zápis, který obsahuje, co bylo kontrolováno, jaké nedostatky byly zjištěny a návrhy opatření směřující k odstranění nedostatků. Zápis podepisuje člen výboru, který provedl kontrolu, a zaměstnanec, jehož činnosti se kontrola týkala.

§ 119 odst. 5

Výbor předloží zápis zastupitelstvu obce; k zápisu připojí vyjádření orgánu, popřípadě zaměstnanců, jejichž činnosti se kontrola týkala.

Vždy u každé kontrolní akce výboru musí být zápis předán k vyjádření kontrolovanému orgánu či osobě. Spolu s tímto vyjádřením je pak zápis z kontroly předložen zastupitelstvu.

Další ustanovení zákona o obcích vztahující se k výborům

§ 16 odst. 2 písm. e)

Občan má právo nahlížet do zápisů do usnesení finančního výboru a pořizovat si z něj výpisy.

§ 82

Člen zastupitelstva obce má při výkonu své funkce právo:

- a) předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím návrhy na projednání,
- b) vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila; písemnou odpověď musí obdržet do 30 dnů.

§ 84 odst. 2 písm. l) a písm. u)

Zastupitelstvu obce je vyhrazeno:

- zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
- rozhodovat o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva obce, za výkon funkce členů výborů,

§ 94 odst. 1

Právo předkládat návrhy k zařazení na pořad jednání připravovaného zasedání zastupitelstva obce mají jeho členové, rada obce a výbory.

§ 109 odst. 3 písm. a)

Obecní úřad v oblasti samostatné působnosti

- plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce,
- pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti.